

DISSERTATIO ENTOMOLOGICA 18.

INSECTA FENNICA

ENUMERANS.

CUJUS PARTICULAM SEXTAM

CONS. AMPL. FACUL. PHILOS. ABOËNSIS

PRÆSIDE

CAROLO REGINALDO SAHLBERG

*Phil. & Med. Doct. Oecon. & Hist. Natur. Prof.
Publ. & Ord. Collegii Imp. Med. Assess. Societt. Imp.
Nat. Studios. Moscov. & Nat. Scrut. Lips. nec non
Soc. Imp. Oecon. Fenn. Membro.*

PUBLICO EXAMINI SUBJICIT

PRO LAUREA

GUSTAVUS MAGNUS NORDSTRÖM

V. D. M. Wiburgensis.

In Auditorio Philosophico die 20 Dec. 1820:

h. a. m. s.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIORUM.

Theses.

I.

Minoris esse existimamus momenti eam vituperationem, qua, Systema Entomologicum Linneanum reprehensuri, urgent nonnulli, *Diptera*, utpote halteribus alas mentientibus instructa, ab *Hymenopteris* alarum numero revera non differre.

II.

Quemadmodum quævis Insecta ordinandi methodus ad cognitionem eorum accuratiorum haud parum conduxit, ita quoque consilium a Celeberrimo J. C. FABRICIO captum, Instrumenta, ut dicunt, cibaria examinandi, atque secundum horum differentias Insecta disponendi, tam Scientiæ Entomologicæ in universum collustrandæ, quam aptioribus generum characteribus determinandis, insignem attulisse usum, in confesso est.

III.

Quamvis vero Celeb. FABRICIUS ingentem Insectorum numerum non solum ipse examinaverit, eorumque partes oris descripserit, verum etiam alios ad eundem laborem suo exemplo incitaverit, haud paucas tamen species, examine instrumentorum cibariorum omnino prætermisso, ob habitum solum earum naturalem, generibus, vel a se vel a LINNÆO constitutis, illum subjunxisse, non negari potest.

IV.

Methodo Fabricianæ id præsertim a pluribus Entomologis vitio vertitur, quod ad examinanda Insecta minuta, quorum Instrumenta cibaria aciem oculorum omnino fugiunt, vix ac ne vix quidem adhiberi possit.

Sect. 1. Thoracis lateribus depressis explanatis,

1. *N. punctatissima*: ovata, subconvexa, obscure ferruginea, creberrime punctata, thorace inæquali elytrisque nigro-variegatis.

Schönh. Synon. 2. 142. 31.

Habitat in Fennia australi raritas; ad Villnäs, in Paroecia Lemo, *D. Mannerheim.*

2. *N. varia*: oblongo-ovata griseo-ferruginea, thorace inæquali elytrisque nigro-lineatis maculatisque.

Schönh. Synon. 2. 142. 32.

Habitat in truncis & succo arborum passim.

Obs. A præcedente differt magnitudine duplo minori, colore pallidiori & lineis elevatis elytrorum magis conspicuis.

3. *N. sordida*: ovata depressa brunneo-ferruginea, thoracis disco subfoveolato, utrinque sulculo incluso, elytris obsolete nigro-maculatis.

Schönh. Synon. 2. 142. 33.

Habitat in succo destillante arborum, quisquiliis & cadaveribus rarius.

4. *N. Colon*: ovata depressa nigro-fusca, thorace foveolis duabus impressis, margine, elytrisque ligitur & apice ferrugineis.

Schönh. Synon. 2. 143. 38.

Nitidula hæmorrhoidalis. Payk. Fn. 1. 352. 76

Var. b. Duplo minor, pallidior.

Schönh. Synon. l. c. var. β.

Habitat in quisquiliis satis frequens.

5. *N. bipustulata*: ovata subdepressa nigra obscura, subtiliter punctulata, elytris puncto medio rubro, pedibus ferrugineis.

Schönh. Synon. 2. 135. 2.

Var. b. Elytrorum puncto valde obsoleto, vel nullo.

Habitat in cadaveribus, fungis, quisquiliis & succo arborum frequens. Var. b raro obvenit.

6. *N. obscura*: ovata subdepressa nigra obscura vix punctulata, antennarum basi, ore pedibusque rufo-ferrugineis.

Schönh. Synon. 2. 136. 4.

Habitat cum præcedente haud infrequens.

7. *N. castanea*: ovato oblonga depressa, fusco-testacea, subpubescens, capite & antennarum clava nigris, thorace transverso rugoso punctulato elytrisque subtruncatis castaneo-fuscis.

Habitat in cadaveribus rarissime.

Descr. Statura præcedentis; sed differt colore, thorace punctulato & magnitudine quadruplo immo sextuplo minori. Caput angulatum depressum punctulatum nigro-fuscum, ore rufo-piceo. Antennæ piceæ, clava magna compressa fusca. Thorax transversus, longitudine duplo latior, antice posticeque truncatus, lateribus rotundatis, subconvexus, castaneo-fuscus, rugoso-punctulatus, subpubescens, foveolis duabus impressis obsoletis. Scutellum breve, rotundatum, punctulatum. Elytra thorace vix latiora, apice subtruncata, abdomen haud occultantia, parum convexa fusco-castanea, vix punctulata pube brevissima adpersa. Corpus pallido-ferrugineum. Pedes pallidi.

8. *N. limbata*: ovata subconvexa ferruginea, corpore subtus, thoracis elytrorumque disco postico

fuscis, thorace convexo postice transversim impresso, elytris apice rotundatis.

Schönh. Synon. 2. 143. 37.

Habitat sub cortice arborum in Fennia australi rarius; *D. Mannerheim*,

9. *N. obsoleta*: ovata depressa subpubescens ferruginea, thorace profunde emarginato, lateribus rotundato, elytris apice truncatis, angulis tamen rotundatis.

Var. a. Corpore subtus, thoracis elytrorumque disco obscure fusco-brunneis, elytris puncto postico subrotundo pallidiore.

Schönh. Synon. 2. 137. 10.

Var. b. Pallidior, elytrorum disco obscuriore, puncto postico rotundato, lineaque anteriore intramarginali pallidioribus.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Var. c. Pallide testacea tota, oculis nigris.

Schönh. Synon. 1. c. var. γ.

Var. d. Ferruginea, corpore subtus, thoracis disco, elytrique singuli plaga postica anterieus angustata, obscure fuscis.

Schönh. Synon. 1. c. var. δ.

Var. e. Eadem, corpore subtus ferrugineo.

Schönh. Synon. 1. c. var. ε.

Habitat sub cortice & in succo arborum, praesertim *Betulae* frequens; var. d & e parcius occurrunt.

10. *N. variegata*: convexior, ovata, rufo-ferruginea, thorace emarginato, lateribus explanato, elytris truncatis puncto medio nigro.

Schönh. Synon. 2. 138. 10.

[Var. b. Obscurior, thoracis disco, elytrisque liture majore transversa ante apicem, atque lineola angusta intra marginem fuscis.

Habitat sub cortice & in succo arborum minus frequens.

11. *N. pygmæa*: ovata subdepressa, rufo-brunnea, punctatissima, marginibus testaceis, thorace late emarginato, elytris apice rotundatis.

Schönh. Synon. 2. 138. 11.

Habitat cum præcedentibus passim.

12. *N. oblonga*: oblongo-ovata depressa fusco-testacea creberrime punctata, antennarum clava atra, thorace emarginato, elytris truncatis.

Schönh. Synon. 2. 138. 12.

[Var. b. Pallidius testacea, thoracis vitta media elytrorumque sutura fuscis.

Schönh. Synon. l. c. var. β.

Habitat in truncis abietinis sub cortice rarius; ad Wasam, D. *Wasastjerna*.

13. *N. pusilla*: oblongo-ovata depressa ferruginea, thorace subquadrato emarginato, elytris apice rotundatis.

Schönh. Synon. 2. 138. 13.

Habitat sub cortice & in succo arborum passim.

14. *N. æstiva*: oblongo-ovata depressa flavo-testacea, thorace vix emarginato, elytris apice truncatis.

Schönh. Synon. 2. 138. 14.

Habitat in floribus & in succo arborum passim.

15. *N. depressa*: ovata convexa, dilute testacea punctatissima, thorace late emarginato, elytris apice subtruncatis, antennarum clava compressa.

Schönh. Synon. 2. 137. 7.

Habitat in floribus passim.

16. *N. silacea*: oblongo-ovata, subdepressa saturate ferruginea, punctatissima, antennarum clava oblonga acuminata, thorace emarginato late explanato, elytris truncatis.

Schönh. Synon. 2. 137. 8.

Habitat in floribus rarius.

Sect. 2. Thoracis lateribus non depressis; corpore convexiore.

Phal. 1. Elytris vage punctatis.

17. *N. strigata*: brevis ovata convexa nigro-fusca; marginibus corporeque rufo-piceis, elytris fasciis duabus lobatis pallidis, stria suturali antice abbreviata.

Schönh. Synon. 2. 141. 28.

Habitat in succo arborum, præsertim *Quercus*; in Fennia australi rarius.

18. *N. lateralis*: brevis ovata convexa fusco-nigra, punctulata, thoracis lateribus, elytrorum mar-

gine pedibusque rufescentibus, abdomine rufo, piceo.

In Parœcia Kumo unicum semel, in succo Betulæ, inveni specimen.

Descr. Magnitudo & statura *N. strigatæ*, a qua non nisi colore differt elytrisque ad apicem subsinuatis. Caput rotundatum, fusco-nigrum, creberrime punctulatum griseo-pubescentibus; ore rufescente. Oculi nigri, parum prominuli. Antennæ ferruginæ, clava obscuriore. Thorax brevis transversus, antice paullo angustior, late & profunde emarginatus, postice subsinuatus angulis retrorsum productis, lateribus tenuiter marginatus; supra convexus, crebre punctatus subpubescens nitidus, fusco-niger lateribus late rufescentibus. Scutellum breve obtusum, fusco-nigrum nitidum ævissimum. Elytra latitudine thoracis, convexa, apice subsinuata acuminata abdomen occultantia, creberrime punctulata, fusco-nigra, margine laterali tenue rufescenti, juxta suturam stria unica impressa, antice abbreviata. Pectus fusco-nigrum; abdomen rufo-piceum, ano rufescente, Pedes rufescentes.

Obs. An diversa sit species Insectum jam descriptum, vel sola *N. strigatæ* varietas, ulterior docebit experientia.

19. *N. lutea*: rotundato ovata convexa, flavo-testacea tomentosa, thorace fornicato dilatato, elytris apice rotundatis.

Schönh. Synon. 2. 139. 19.

Sphæridium luteum, Payk. Faun. Sv. 1. 58. 5.

Habitat in floribus Fennicæ australis minus frequens.

Obs. Variat colore saturatius ferrugineo, thoracisque disco infusato.

20. *N. 4-punctata*: rotundato-ovata convexa ferruginea, griseo-tomentosa, thorace punctis quatuor elytrisque plaga laterali nigris.

Schönh. Synon. 2. 139. 18.

Sphæridium Colon. Payk. Faun. 1. 57. 4.

Habitat in umbrosis rarior. In Yläne in foliis Struthiopteridis, & ad lacum Littois prope Aboam, in foliis Quercus capta.

21. *N. rufipes*: brevis ovata convexa obscure nigra, subpubescens, thorace pulvinato antice late emarginato, margine tenui ferrugineo, pedibus rufo-testaceis.

Schönh. Synon. 2. 144. 40.

Var. b. Thoracis margine concolore, pedibusque fusco-piceis.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Habitat in floribus rarius.

22. *N. pedicularia*: brevis ovata convexa nigra nitida punctulata, thorace pulvinato parum emarginato, tibiis compressis angulatis.

Schönh. Synon. 2. 144. 41.

Habitat in floribus sat frequens.

23. *N. subrugosa*: brevis ovata convexa nigra punctatissima, elytris transversim subrugosis, antennarum clava oblonga.

Schönh. Synon. 2. 145. 42.

Habitat in floribus passim minus frequens.

24. *N. erythrope*: ovata convexa nigra punctatissima, thorace vix emarginato, antennis pedibusque fusco-ferrugineis.

Schönh. Synon. 2. 145. 45.

Habitat in floribus rarius.

25. *N. ænea*: oblongo-ovata minus convexa punctatissima viridi-ænea nitida, antennarum clava magna obtusa.

Schönh. Synon. 2. 145. 47.

Var. b. Supra coerulea vel violacea, pedibus piceis.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Var. c. Viridi-ænea, pedibus rufis.

Schönh. Synon. 1. c. var. γ.

Var. d. Nigro-coerulea, pedibus rufis.

Schönh. Synon. 1. c. var. δ.

Habitat in floribus, ubique frequentissima, per totam æstatem. Var. d. parcius occurrit.

Phal. 2. Elytris punctato-striatis.

26. *N. ferruginea*: ovata ferruginea, dense pubescens, thorace postice subsinuato, elytris rude punctato-striatis pube seriata adpersis.

Schönh. Synon. 2. 138. 15.

Var. b. Elytris apice fuscis.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Habitat in *Lycoperdis* & *Boletis* passim minus frequens.

Obs. Variat quoque thoracis disco & corpore subtus nigro-brunneis.

27. *N. glabrata*: rotundato-ovata, supra nigro-ænea nitida, glabra, elytris punctato-striatis, apice truncatis, pedibus elongatis nigro-piceis.

Schönh.

Schönh. Synon. 2. 140. 23.

Hister glabratus. Payk. Faun. 1. 43. 10.

Habitat in succo truncorum Betulae, tempore vernali, rarius.

28. *N. orbiculata*: suborbiculata convexa nigra subpubescens, pedibus rufis, antennis pallide rufescentibus, clava elongata fusca, thorace postice sinuato ante scutellum producto, elytris profunde punctato-striatis anum occultantibus.

Schönh. Synon. 2. 146. 48.

Habitat apud nos rarius: ad Wasam in Æthalia flavo a *D. Wasastjerna* capta; in frutetis Fenniae australis mihi interdum obvia.

N. dubia: oblongo-ovata convexa nigra, antennis pedibusque rufis, thorace undique marginato, angulis omnibus rotundatis, elytris anum obtegentibus.

Schönh. Synon. 2. 146. 49.

Habitat in Finlandia rarissime; ad Wasam, *D. Wasastjerna*.

Phal. 3. Elytris dimidiatis.

30. *N. bimaculata*: oblongo-ovata, supra nigro fusca pubescens, elytris macula humerali apiceque late flavis, abbreviatis, apice truncatis.

Schönh. Synon. 2. 147. 58.

N. flexuosa. Payk. Fn. Sv. 1. 354. 9.

Habitat in Fennia australi rarissime; in Paroecia Masku semel capta.

CATERETES.

Palpi quatuor subæquales; posteriores articulo apicis incrassato.

*Maxilla processu duplici, externo tenuissimo, capillari. *)*

Antennarum clava elongata obconica seu pyriformis, perfoliata.

Corpus oblongo-ovatum, convexiusculum. Thorax magnus, subimmarginatus. Elytra truncata, abdomine multo breviora.

1. *C. pulicarius*: oblongo-ovatus convexus ater tenue pubescens punctatissimus, thoracis angulis posticis acutis, antennis pedibusque anticis rufis.

Cateretes gravidus. Schönh. Synon. 2. 148. 1.

Dermestes gravidus. Payk. Faun. Sv. 3. 448. 9 — 10.

Habitat in Fennia australi rarius; ad Wasam, D. Wasastjerna.

2. *C. Urticæ*: oblongo-ovatus nigro-subæneus, profundius punctatus tenue pubescens, thoracis angulis posticis rotundatis, antennis pedibusque rufo-pallidis.

Schönh. Synon. 2. 148. 2.

Dermestes Urticæ. Payk. Faun. Sv. 1. 286. 12.

Var. b. Corpore toto brunneo, vel obscure ferrugineo.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

*) Cfr. LATREILLE Genera Crust. & Insect, P. 2 pag. 15.

Var. c. Densius pubescens, antennis nigris, pedibus piceis.

Schönh. *Synon.* 1. c. var. γ .

Habitat in floribus Urticæ dioicæ frequentissime; var. c. rarius occurrit.

3. *C. bipustulatus*: oblongo-ovatus niger profunde punctatus, elytris macula magna media, antennis pedibusque pallide rufis.

Schönh. *Synon.* 2. 149. 3.

Dermestes bipustulatus, Payk. *Faun. Sv.* 1. 286. 11.

Var. b. Elytris ferrugineis, margine angulo scutellari apiceque nigris, thorace piceo.

Schönh. *Synon.* 1. c. var. β .

Habitat in floribus minus frequens.

4. *C. pedicularius*: oblongo-ovatus ferrugineo-testaceus profunde punctatus, oculis atris, pectore brunneo.

Schönh. *Synon.* 2. 149. 4.

Dermestes pedicularius, Payk. *Faun. Sv.* 1. 285. 10.

Var. b. Scutello sutura baseos elytrorum, pectore abdomineque basi nigricantibus.

Schönh. *Synon.* 1. c. var. β .

Habitat in floribus, præsertim in floribus Spirææ Ulmaræ, frequens.

5. *C. brachypterus*: oblongo-ovatus niger subdepressus, thorace transverso brevissimo lævi, antennarum basi pedibusque testaceis.

Schönh. Synon. 2. 150. 6.

Dermestes brachypterus. Payk. Fn. Sv. 1. 288. 14.

- Var. b. Ferrugineus totus, antennis pedibusque pallidioribus.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

Habitat in fungis arboreis Fenniae australis rarissime.

PELTIS.

Palpi quatuor inæquales, subelavati.

Ligula apice truncata, ciliata.

Antennæ articulo primo dilatato, ultimis tribus magnis perfoliatis remotis.

Corpus ovatum, late marginatum subtus planum. Thorax transversus, postice latior. Elytra integra, anum obtegentia.

1. *P. grossa*: nigro-picea glabra depressa, thorace brevissimo, elytris profunde punctatis, lineis tribus elevatis lævibus.

Schönh. Synon. 2. 132. 1.

Silpha grossa. Payk. Faun. Sv. 1. 337. 13.

- Var. b. Ferrugineo-brunnea, capite nigro.

Habitat sub cortice arborum emortuarum & in Boletis, passim haud infrequens.

2. *P. ferruginea*: ferrugineo-brunnea glabra depressa, elytris lineis elevatis senis, interstitiis duplici ordine punctato-striatis.

Schönh. Synon. 2. 132. 2.

Silpha ferruginea. Payk. Faun. Sv. 1. 339. 15.

Habitat sub cortice arborum emortuarum non infrequens.

Obs. Variat colore nigro-piceo, marginibus dilutioribus.

3. *P. oblonga*: nigro-picea glabra oblonga, elytris lineis octo, alternis evidentioribus, interstitiis duplici serie punctatis.

Schönh. Synon. 2. 133. 3.

Silpha oblonga. Payk. Faun. Sv. 1. 339. 16.

Habitat sub cortice arborum emortuarum & in fungis arboreis passim.

4. *P. dentata*: oblongo-ovata nigra obscura scabra, dorso plana, thorace elytrisque lineis elevatis fasciculato-pilosis, scutello bituberculato.

Schönh. Synon. 2. 134. 5.

Silpha dentata. Payk. Faun. Sv. 1. 338. 14.

Habitat in truncis putridis rarissime; in rimatigni putrescentis ad Yläne Nygård semel capta.

5. *P. limbata*: brevis ovata convexa supra æneo-brunnea pubescens, limbo sanguineo, subtus ferruginea, elytris profunde punctato-striatis.

Schönh. Synon. 2. 134. 6.

Peltis brunnea. Payk. Fn. Sv. 1. 340. 1.

Habitat sub cortice arborum emortuarum; ad
Wasam a D. *Wasastjerna* capta.

NECROPHORUS.

Labium cordatum, emarginatum, crenatum.

*Antennæ breves, capitulo magno ovato, articulis
quatuor perfoliatis coarctatis, ultimo acuminato.*

Corpus oblongum. Thorax postice rotundatus,
suborbiculatus. Elytra truncata, abdomine breviora.

1. *N. Vespillo*: *) niger, antennarum capitulo
elytrorumque fascia duplici aurantiacis, condylo-
rum posticorum dente externo elongato, tibiis
posticis incurvis.

*Herschel in Illig. Magaz. f. Insektenk. VI. pag.
274.*

N. curvipes. Billb. Catal. Ins. p. 12.

Var. b. Fasciis elytrorum ferrugineis in medio
confluentibus.

Schönh. Synon. l. c. var. β.

Habitat in cadaveribus, fungis & quisquiliis.
Var. b. rarissime occurrit.

2. *N. Vestigator*: *) niger, antennarum capitulo
elytrorumque fascia duplici aurantiacis, thorace
antice dilatato, condylorum posticorum dente in-
terno longiori, tibiis posticis rectis.

*) Cum notas specificas ambarum harum specierum seorsim
descriptarum non vidi, nisi quas in *Illig. Magaz. l. c.* tradi-
derunt HERSCHEL & ILLIGER; tam characteres, quam nomi-
na, ab his Auctoribus proposita, retinui.

Herschel in Illig. Mag. f. Insektenk. VI. pag. 274. sq.

Necr. Vespillo: Gyllenh. Ins. Sv. 1. 259. 3.

Habitat cum præcedente in cadaveribus & quilibet.

Obs. Ad utrasque hasce species, ab auctoribus confusas & inter se commixtas, referri sine dubio possunt plurima, quæ in Synonymia Insectorum sub N. Vespillone attulit Synonyma D. Schönherr.

3. N. Mortuorum: niger, antennarum clava concolore, elytris fascia lata crenulata maculaque apicis reniformi aurantiacis, condylis versus centes attenuatis elongatis, thorace orbiculato.

Schönh. Synon. 2. 121. 8. Illig. Mag. VI. p. 276.

Silpha Vespillo var. γ. Payk. Faun. Sv. 1. 325. 2.

Var. b. Elytris aurantiacis, basi tantum, intra humeros, nigris.

Habitat in cadaveribus & fungis rarius. Var. b. ad Vicum Matarengi Paroeciæ Ofver-Torneå a D. Portin semel captam esse, narravit D. Mannerheim.

SILPHA.

Maxilla intus dente corneo acuto armata.

Ligula dilatata, bifida.

Antennæ extrorsum sensim crassiores, articulis perfoliatis remotis.

Corpus ovatum, parum convexum. Thorax & elytra late marginata.

Fam. 1. Thorace antice integro.

1. *S. littoralis*: oblonga depressa nigra, antennis apice flavo-testaceis, thorace suborbiculato nitido punctulato, disco leviores, elytris truncatis trilineatis.

Schönh. Synon. 2. 122. 2.

- Var. b. Femoribus posticis incrassatis subtus denticulatis, tibiis arcuatis.

Schönh. Synon. 1. c. var. β.

- Var. c. Dimidio minor, brunneo-testacea, subtus obscurior.

Schönh. Synon. 1. c. var. γ.

Habitat in succo destillante arborum & in quibusquiliis, præsertim ad littora maris & lacuum, passim; var. b. rarius, & var. c. rarissime occurrunt.

2. *S. obscura*: ovata nigra obscura, thorace truncato, elytris disco profundius, ad margines crebrius punctatis, lineis tribus elevatis obsoletis, media longiori.

Schönh. Synon. 2. 125. 13.

Habitat in viis, agris, quisquiliis Fenniae australis rarius; in Paroecia Pöytis aliquoties capta.

3. *S. tristis*: ovata nigra obscura, thorace truncato, elytris crebre & subtiliter punctulatis, lineis tribus elevatis evidentioribus.

Schönh. Synon. 2. 125. 11.

Silpha granulata. Payk. Faun. Sv. 1, 329. 4.

Habitat